

VESELÝ KUMPÁN MALÉHO SPOLEČENSTVA

Pavel Kohout (*1928)

Neexistuje jiný český literát, který by byl schopný hrát s takovým gustem svou roli jako Pavel Kohout. Vždy hráč, který miloval světla reflektorů, vždy ale také spolehlivý partner do riskantních her. Na začátku pěvec revoluce a opěvovatel diktátorů, pak zručný dramatik a inscenátor, reformista a tribun pražského jara, světák, showman a mistr evropských jevišť, režimem pronásledovaný vyvrhel společnosti, veselý kumpán malého společenstva „*moci bezmocných*“, bojovník za lidská práva a fanatik práce, přesnosti a dochvilnosti, autor tlustých románů a desítek divadelních her, bonviván, gurmán a asketa, exulant a vzorný muž tří manželství, napravený otec tří dětí, demokrat a významný evropský spisovatel, skromný člověk, který se nedere dopředu, fenomén Pavel Kohout.

Narodil se 20. července 1928 v Praze v úřednické rodině, maturoval v roce 1947 na reálném gymnáziu, účinkoval v Dismanově dětském rozhlasovém sboru. Vystudoval estetiku, srovnávací literaturu a divadelní vědu na pražské filozofické fakultě, ale ještě důležitější byly funkce, kterých nabral celou řadu: byl členem ÚV ČSM, členem ústředního výboru Svazu spisovatelů, spoluzakládal Soubor Julia Fučíka, dva roky (1949–1950) byl kulturním atašé v Moskvě, šéfredaktorem časopisu Dikobraz (1950–1952). Po vojně (1952–1954), kde byl zřejmě poprvé konfrontován s jinou tváří režimu, a především po odhalení „*kultu osobnosti*“ (1959) u něj nastává vystřízlivění a postupný obrat k pozici čím dál k režimu a systému kritičtější.

Ke svému členství v partaji říká: „*Šlo o pochybení intelektu, nikoli morálky, a celý další život byl veden upřímnou snahou tento rozpor napravit. Člověk má právo na omyl, důležité je jej pojmenovat a neopakovat.*“

To vyvrcholí během Pražského jara, kde se stává jednou z jejich nejvýraznějších tváří. S ostrou kritikou režimu pokračuje i po srpnové okupaci – to on je autorem slavného hesla: „*Jsme s vámi, buďte s námi*“.

Za normalizace je zakázán, stává se disidentem, sbližuje se s Václavem Havlem a s celou energií se zapojuje do přípravy petice, pro niž vymyslí jméno Charta 77. Uprostřed šikan a perzekucí je mu v roce 1978 dovoleno odjet do Rakouska, kde je mu nabídnuto stipendium ve vídeňském Burgtheatru. Když se chce po dvou letech se svou manželkou Jelenou Mašínovou vrátit do vlasti, je mu to přímo na hranici znemožněno. Zůstávají tedy

v Rakousku, kde je jim v roce 1980 uděleno státní občanství. V 90. letech se vrací do Prahy, kde se Kohoutova aktivita zaměřuje již především literárním nebo divadelním směrem.

Ludvík Vaculík v Českém snáři o Kohoutovi napsal: *„Pro určité složky osobnosti míra jeho aktivity v mladém věku přesahovala stupeň jeho poznání. Nesouhlas těchto složek plynule odstraňoval, a tak neustále obnovoval a utvrzoval svou identitu.“*

Jiný jeho kolega, Milan Kundera v soukromém dopise z roku 1979, jež Kohout uveřejnil v jedné své životopisné knize (svých životopisů napsal více), uvedl: *„[...] průběhem času jsem si uvědomil konsekventnost, která byla v Tvé hře, upřímnost a nezákladnost té teatrálnosti, její skutečnou virtuozitu, v posledních letech pak riziko, které do ní bylo čím dál víc započítáno, a konečně jakýsi český génus srandy, který byl ve všem, co jsi dělal, a v té srandě zároveň smysl pro přesnost, jakou musí mít provazochodec, který jde po provaze napjatém mezi mrakodrapy.“*

Pavel Kohout napsal dvě desítky románů a uvedeno bylo na sto padesát jeho divadelních her a adaptací.

Autor textu Jiří Peňás